

eguberri on!

barrene 10. ikastunitatea

1B maila

ikaslearena

EGILEAK

Proiektuaren arduraduna:
Koordinatzaile didaktikoak:

Juxto Egaña (HABEko Hizkuntzaren Didaktika arduraduna)
Begoña Martinez (HABEko teknikaria)
Sabin Zabala (HABEko teknikaria)
Izaskun Arrieta (Hernaniko Udal Euskaltegia)
Felix Sainz (HABEko teknikaria)
Mikel Dorronsoro (HABEko teknikaria)

Partehartzaileak:
Errealizazio didaktikoa:

© HABE 2000. ISBN 84-86968-24-0

HABE Erakundeak eskerrak ematen dio Hernaniko Udal Euskaltegiari materialgintza proiektu honetan parte hartzerakoan agertu duen borondateagatik.

Halaber, esker ona luzatu nahi die euskalduntze-alfabetatzegintzan diharduten euskaltegi guztiei, beren esperientzia eta ekarpena baliagarri izan direlako.

Diseinua, maketazioa eta marrazkiak: **Marisa Mantxola**

Gure esker ona ondoren aipatzen direnei, hainbat material eta ideia hartzeko baimena eman digutelako:

Apalategi Idirin, U. 1997 Gauak eta hiriak. *Elkar* 71. or.

Eguberriak han eta hemen. *HABE aldizkaria* 209: 33-35. orr.

Ephon, Nora 1993 *Gogoan izatekoa*

Goizean Behin. Euskadi Irratia

Jantziak. Horma-irudiak eta ikusizko baliabideak. HABE

Kintana, X. Olentzero, jalgi hadi kalera! Euskaldunon Egunkaria 1997-12-24

Larrañaga, J. 1997 *Oles ta oles*. Labayru Ikastegia, Ikastolen Elkartea eta Elkarlanean

Ordiziko azoka. *Sustrai*a. ETB

Txip aparta. Joe Dante

Urkia, M. Errenta-eguna. *Irutxulo* 79: 35. or.

Era berean, argazki, izenburu eta gutunak erabiltzen utzi digutelako eskerrak eman nahi dizkiegu ondoko lagun, elkarte, erakunde eta aldizkariet:

Bertan. *Neguko festak*. Gipuzkoako Foru Aldundia

Ikastola aldizkaria

Unescoren Albistaria

Eusko Lurra. *Etor-Ostoa*

eguberri on!

barrene 10. ikastunitatea

Helduen Euskalduntzearen Oinarrizko Kurrikulua

1B maila

ikaslearena

AURKIBIDEA

1. Sarrera

1.	Lan-egitasmoa	6
2.	Ikastunitatearen ibilbidea	7

2. Atazak

A Ataza:	Gabonetako ohiturak	8
B Ataza:	Gabon-gaua	15
C Ataza:	Opariak	
C 1:	Olentzero joan zaigu	20
C 1:	Opari kuttuna	24
D Ataza:	Sarean harrapatuta	29

3. Eranskinak

1.	Autoebaluazio-orria	32
2.	<i>Eguberriak han eta hemen (fitxak)</i>	33
3.	<i>Eguberriak atzerrian (fitxak)</i>	36

4. Material osagarriak

A Ataza:	Gabonetako ohiturak	
1.	Hiztegia	40
2.	Elkar	41
3.	Ahoskera	43
C Ataza:	Opariak	
4.	Urtezahar-eguna	44
D Ataza:	Sarean harrapatuta	
5.	Santo Tomasak	49

1.

LAN-EGITASMOA

Gabon garaia erritoz betetakoa izan da beti eta oraindik ere halaxe da: jatorduak, opariak... Errito horiek toki batetik bestera aldatzen badira ere, gero eta antzekoagoak dira. Horixe ikusiko dugu unitate honetan: Euskal Herriko aspaldiko eta gaurko ohiturak aztertu ondoren, munduko beste zenbait lekutakoekin alderatuko ditugu. Azkenik, Interneten bidez, Euskal Herriko Gabonetako berezko erritoak zein diren adierazteko aukera izango dugu.

2. IKASTUNITATEAREN IBILBIDEA

1. SARRERA

- Ikastunitatearen eta lan-egitasmoaren aurkezpena (6. or.)

OSAGARRIAK

HIZTEGIA

- Hiztegia landu, ikastunitatean zehar erabili ahal izateko
- Hiztegiko definizioen esanahi nagusia ulertu (40. or.)

HIZT

ELKAR

- Nola erabiltzen den (41. or.)

GRAM

AHOSKERA

- Ahoskerari erreparatu: txistukariei, bereziki (43. or.)

GRAM

SANTO TOMASAK

- Garai bateko eta gaur egungo Santo Tomas egunaren berezitasunak alderatu
- Merkataritza-gune handiak eta Santo Tomas bezalako feriak alderatu (49. or.)

ENTZ/MINTZ/IRAK

URTEZAHAR-EGUNA

- Urtezahar-gaua Euskal Herrian:
  - nola ospatu
  - nola apaindu
- Testu bat idatzi urtezahar-gauean egindakoari buruz (44. or.)

IRAK/ENTZ/MINTZ/IDAZ

A ATAZA: GABONETAKO OHITURAK

- Transkripzioa ordenatu
- *Denborazko* lokailuak eta aditzaren aspektua narrazioan
- Zertan aldatu dira Gabonak haurtzarotik hona?
- Hemengo ohiturak noiz eta nola sortu ziren? (8. or.)

ENTZ/MINTZ/IRAK

B ATAZA: GABON-GAUA

- Adineko euskaldun zaharra elkarriketatu Gabon-gaueko afariaren inguruan
- Film bateko pasarte bat ikusita, gezurrak atzeman
- Gabon-gaueko afaritara gonbidatutakoen berri eman (15. or.)

MINTZ/ENTZ

C ATAZA: OPARIAK

C 1 ATAZA: OLENTZERO JOAN ZAIGU

- Olentzero edo Errege Magoak deskribatu idatziz (20. or.)

C 2 ATAZA: OPARI KUTTUNA

- Opariak egiteko ohiturak komentatu
  - Gustuko opariak jakinarazi
- Nork bere opari kuttunaren berri eman
- Opariak elkarri egiteko araudia adostu ondoren, oparia egin (24. or.)

IDAZ/ENTZ/MINTZ

IKASLEEN AUTOEBALUAZIOA (32. or.)

D ATAZA: SAREAN HARRAPATUTA

- Eguberriak atzerrian:
  - fitxak irakurri
  - kontatu
- kontzeptu arrotzak argi adierazi
- Eguberrietako euskal ohiturarik bereizgarrien berri eman idatziz, web orri batean jartzeko (29. or.)

IRAK/ MINTZ/IDAZ

ATAZA: GABONETAKO OHITURAK

Ataza honetan Gabonetako ohituren gainean jardungo dugu: lehendabizi, gure herrian aspaldi galdu ziren bi ohitura ezagutu; ondoren, txikitan eta gaur egun Gabonak berdin ikusten ditugun aztertu eta, azkenik, Eguberriak han eta hemen nola pasatzen dituzten ikusiko dugu.

1

- Esan ezazu, beheko egutegiari begira, noiz ospatzen diren honako egun hauek:

- Errege-eguna
- Gabon-gaua
- Urtezahar-eguna
- Inuzente-eguna
- Santo Tomas eguna
- Eguberri-eguna
- Urteberri-eguna

ABENDUA

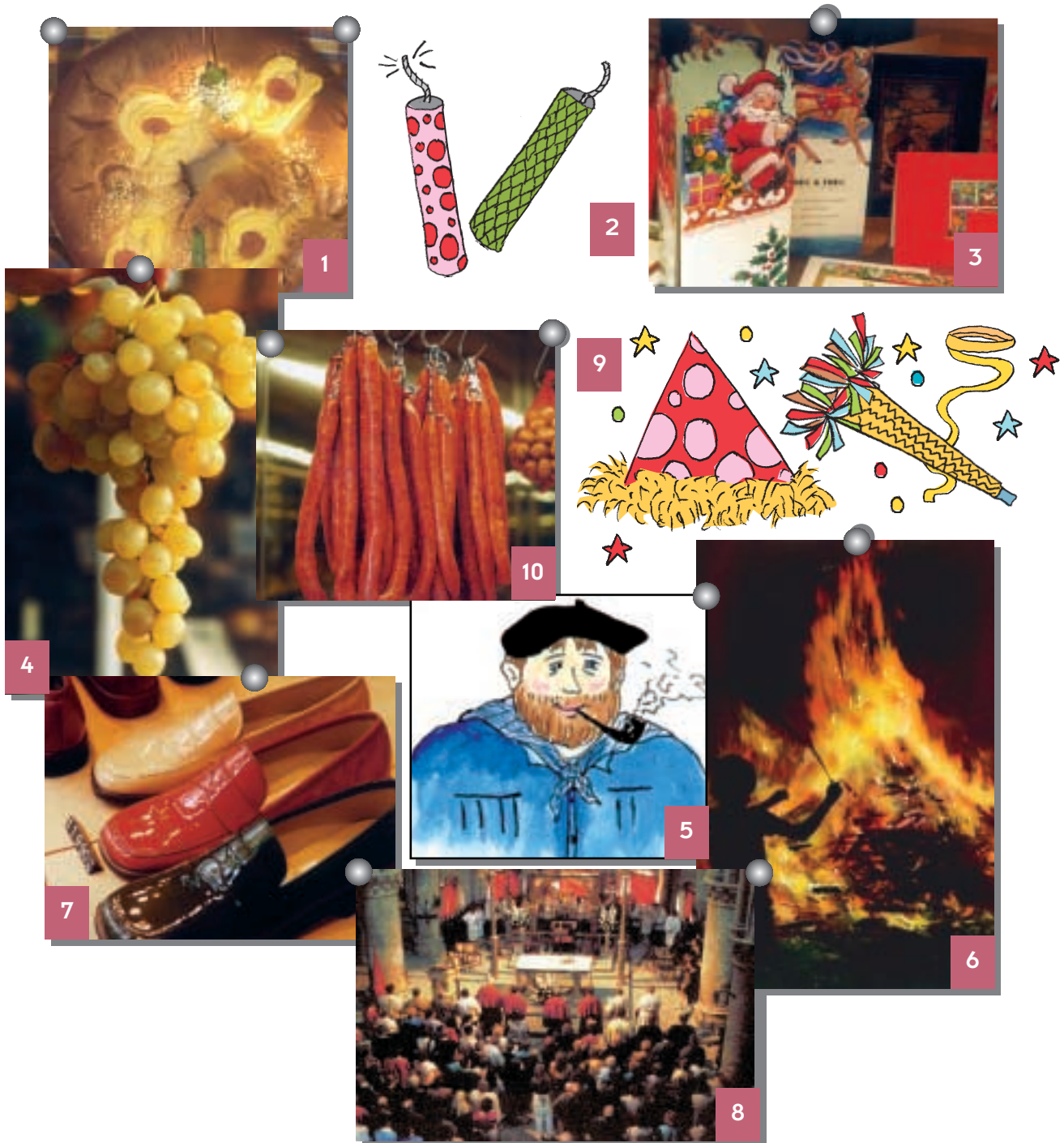
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

URTARRILA

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

- Begira argazki hauei eta lotu bakoitza egutegiko egun batekin.

- Gero ikusiko duzun erreportaje labur batetik ateratakoak dira beheko argazkiak. Ea, berauek ikusita, bi gaiak asmatzeko gai zaren.

2. Atazak

A

- Erreportajea transkribatzean izugarrizko komerriak izan ditugu eta azkenean ohitura biak erabat nahasturik geratu zaizkigu. Begiratu lerrokada guztiei, ea ohitura biak bereizten dituzun.

1	Baita ere, haur jaio berriei ematen, janzen zitzairen ikatz puska bat gutunean edo kutunean, eta oihal batean inguraturik janzen zitzaion gerrian, haurren babesle, osasunarekin hazitzeko.
2	Horrelako, eta askoz gehiagoko, aipamenak egin daitezke Gabonetan, gauerdiko edo Eguberriko su-bilak duen garai hartako sinisteeekin.
3	Handik urte betera, zati hori hartu eta sutara bota edo jaurti egiten zen. Gordetako ogi honek bazuen aparteko indarra: txakur amorratuak sendatzeko, etxea oinaztarrietatik zaintzeko, soroak gordetzeko, etab.
4	Toki batzuetan, Gabon-gaueko afarian, etxeko jaunak, ogia hartu eta bedeinkatu egiten zuen, zehatu eta zatitxo bat gorde egiten zuen leku jakin batean.
5	Azkenaldi honetan, lurreko suak desagertzen joan direnean, egur txikiak sartzen zaizkio suari etxeko bakoitzaren izenean, urte hartan suerte ona izan dezan eta gauzak ongi atera dakizkion; eta nolabaiteko su horrek zuen indar hori guztia pertsona bakoitzaren gainera isur zedin eta, denbora berean, kanpoan dauden etxekoak gogoratzeko.
6	Baita ere, ikatz horietako zatiak gordetzen ziren sabaian eta, ekaitzak zetozelarik, pizten zituzten tximistek, ozpingarriek, ez jotzeko etxea.

- Ipini lerrokada bakoitza bere lekuan, hurrenkeran txukun-txukun, bi multzo osatuz:

A	B

Ikusi berria duzun bideo-erreportajearen transkripzioa emango dizu irakasleak jarraian. Bistan denez, ohitura batzuk azaltzea da testu horren helburua. Ikus dezagun nolako aditz-denbora eta aspektua erabili dituen hizlariak horretarako.

- Gure gizonak ohitura batzuen berri eman digu. Baina nolako aspektua erabili du horretarako? Begiratu testuan eta jarri gurutzea dagokion lekuan ondorengo koadroan.

-TU	-T(Z)EN	-KO

- Hona hemen testuan ageri diren denborazko bost lokailu. Esan ezazu bakoitzak zeri egiten dion erreferentzia.

- Azkenaldi honetan
- Egun horretan
- Gaurko egunean
- Garai batean
- Garai hartako

ANTZINAKO KONTUEI	ANTZINAKO KONTUEI	GARAI GUZTIEI (ATENPORALA)
Lokailuak:	Lokailuak:	Lokailuak:
Aditzak:	Aditzak:	Aditzak:

- Denbora zein den, aditza ere halakoa izango da. Bila itzazu adibide hauek testuan eta azpimarratu.

- Ematen, janzten zitzairen
- Izaten zen
- Berezia du
- Sartzen zaizkio
- Janzten zitzaion
- Babesten du
- Sakratua da
- Ekartzen zituzten
- Gordetzen ziren
- Pizten zituzten
- Ekartzen zituzten

- Esan ezazu, lehengo irizpideen arabera, aditz hauek noiz erabiltzen diren eta sailkatu goiko koadroan: aditzen atalean.
- Testuaren lehenbiziko zati honetan aditz-formak lehenaldian daude. Zuk testua berridatzi beharko duzu, aditzak orainaldira pasatuz.

Hemen dugun enbor hau nahiko txikia da gaur egunean, baina garai batean zuhaitz osoa, arbol osoak ekartzen zituzten; ez baitzen hormarik eta sukaldetik gaur bezala, baizik eta etxearen erdian izaten zen sua; eta gurdia balitz bezala arrastaka ekartzen zuten idiekin enbor handia, suak asko iraun zezan.

Hemen...

- Orain gauza bera egingo duzu, baina orainaldian daudenak lehenaldira pasatuz.

Azkenaldi honetan, lurreko suak desagertzen joan direnean, egur txikiak sartzen zaizkio suari etxeko bakoitzaren izenean, urte hartan suerte ona izateko eta gauzak ongi ateratzeko; eta nolabaiteko su horrek duen indar hori guztia pertsona bakoitzaren gainera isurtzeko eta, denbora berean, kanpoan dauden etxekoak gogoratzeko. Su horrek egun horretan, lehengo sinisteen arabera, guztia babesten du bere indar berezia du, sakratua da, eta guztia babesten du bere indar berezi horrekin.

Garai batean...

Ohitura batzuk desagertu eta beste batzuk sortu, baina , egun ere, Gabonak hor ditugu. Seguru asko, gure haurtzarotik hona hainbat gauza ere aldatuko ziren. Batzuk, garaiak aldatu egin direlako eta, beste batzuk, berriz, jai hauek ez direlako berdin bizitzen haurtzaroan eta bizitzako beste aroetan.

- Lotu ezkerreko irudiak eskuineko ekintza edo kontzeptuekin.

- Inuzente-eguna
- Gabon-gaueko postrea prestatu
- Antzerkitxoak egin
- Kotiloia
- Goroldioa bildu
- Abestu
- Dotore jantzi
- Neskatan/ mutiletan egin
- Mozkortu
- Gaupasa egin
- Baserritar jantzi
- Opariak
- Jaiotza ipini
- Telebista ikusi
- Kartetan egin
- Mahai-jolasak
- Goiz oheratu
- Oinetakoak ondo garbitu
- Zerbait utzi Olentzerori edota Erregeei

- Zer aldatu da txikitako Gabonetatik gaur egungoetara? Gogoan izan aldaketak: a) orokorrak izan daitezkeela, gizartean hainbat ohitura aldatu egin direlako; b) norberarenak, Gabonak bizitzeko modua aldatu egin delako.

LEHEN	ORAIN

- Behin informazioa antolatuta, eman ezazu taldean lehengo eta oraingo Gabonen berri, Satrustegi euskaltzainak lehengo eta oraingo ohiturekin egin duen bezala.

3

Orain arte gure Gabonei buruz hitz egin dugu gehienbat. Baina ba al dakizu ohitura horiek noiz eta nola sortu ziren? Eta hemendik kanpo Gabonak nola ospatzen dituzten?

- Esan **egia** ala **gezurra** diren ondorengo baieztapenak:

- ☞ *Gabonetan Euskal Herrian gorostia jarri ohi dugu, zuhaitz asko dagoela gogoratzeko.*
- ☞ *Guri opariak Olentzerok edo Erregeek ekartzen dizkigute.*
- ☞ *Gabon-bezperan 12 platerkada jaten ditu bazkaltiar bakoitzak Euskal Herrian.*
- ☞ *Arabiarrek bazkaria belaunbiko jarrita egiten dute.*
- ☞ *Urtezahar-egunean festa eta algara izaten da.*
- ☞ *Urteberri-eguna garai batean apirilean izaten zen.*
- ☞ *Txinan Urteberriko festak hamar egun irauten du.*
- ☞ *Frantzian Inuzente-eguna apirilean izaten da.*

- Irakasleak esango dizu 3.2. eranskineko zein fitxa irakurri behar duzun. Ikaskideei kontatu beharko diezunez, lagungarri egingo zaizu irakurritakoaren datuak jasotzea.

ZUHAITZAK

NOR HASI ZEN:

ZER JARTZEN DA NATURA GOGORATZEKO:

OPARIAK

NONDIK DATOR OHITURA HAU?

ZERGATIK HASI ZEN OHITURA HAU?

NORK EKARTZEN DITU OPARIAK?

NOIZ EKARTZEN DITU OPARIAK?

ZERGATIK DIRA ERREGEAK?

OTORDUAK

ZER JATEN DUTE POLONIARREK?

ETA ARABIIARREK?

URTE ZAHAR EGUNA

ZERGATIK OSPATZEN DA?

ZER EGITEN DUTE NAPOLESEN?

BESTE OHITURA BATZUK

INDOTXINAN ZEIN OHITURA DUTE?

ETA NORUEGAN?

URTEAREN LEHEN EGUNA, APIRILEAN

EGIPTON:

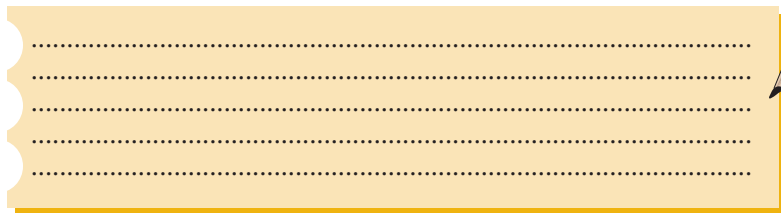
ERROMAN:

FRANTZIAN:

TXINAN:

ARABIAN:

- Emaiezu beste irakurritakoaren berri eta, bide batez, osatu goiko taulak falta zaizkizun datuekin.
- Ezagutzen al duzu Gabonetako beste bitxikeriarik edo ohiturarik? Hala izanez gero, idatzi hemen.

LIB. 4.2.

Irakurri berri dituzun testuetako batean *ELKAR* izenordaina agertu da behin baino gehiagotan. Landu nahi izanez gero, material osagarrietan duzu ariketa.

ATAZA: GABON-GAUA

Aurreko atazan atzoko eta gaurko Eguberrietako hainbat ohiturari buruz jardun dugu. Eguberriak bi astetan zehar ospatzen ditugu, baina egun batzuek besteek baino ospakizun bitxiagoa izaten dute. Horietako bat Gabon-gaua da. Izan ere, Gabon-gaua familiarekin elkartzeko da, Gabonetako izpiritua ondoen jasotzen duena. Laster ikusiko dugun film-zatian ere Gabon-gaua izango da protagonista.

1

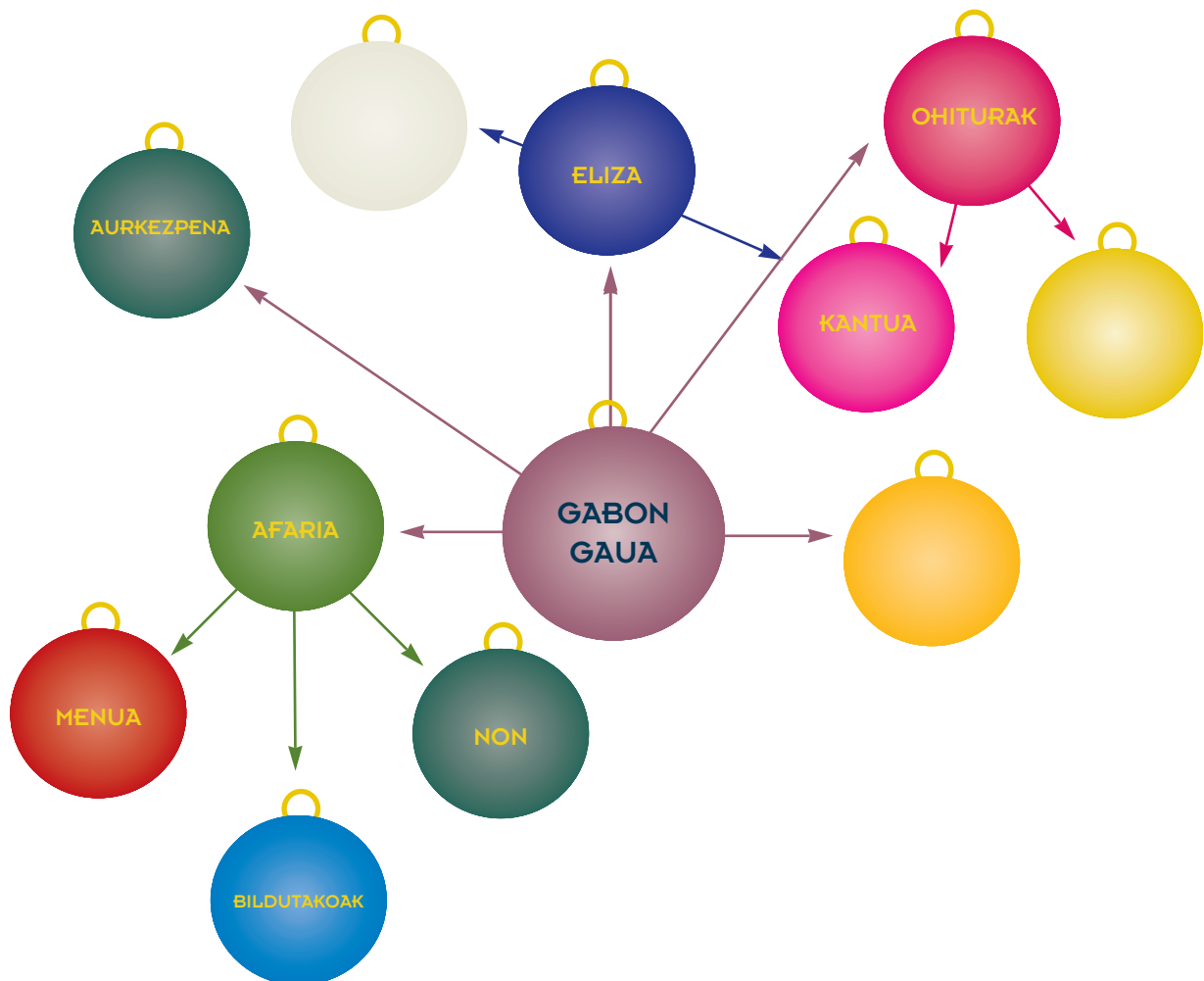
Gaur egun Gabon-gaua mahai inguruan ospatzen dugu, gehienetan, familiarekin batera. Hori da tradizioa; hala ere, tradizioak tradizio, zenbait gauza aldatu dira azken urteetan. Egun, esate baterako, jaki ederrak dastatzen ditugu gau horretan, merkatuan ia denetik izaten baitugu edozein urte-sasoitan. Baina, zer jaten zuten garai batean? Alegia, gure aiton-amonen garaian nola ospatzen zuten Gabon-gaua? Onena beraiei galdetzea.

- Galdeiezu zeure aiton-amonei garai hartako Gabon-gauari buruz, pozik kontatuko dizute eta. Hona hemen elkarriketa bideratzeko gidoia, bi hutsune dituen; erantsi beste bi galdera, zuen jakin-mina asetzeko.

- ☞ Zeuen burua aurkeztu
- ☞ Galdetu nor diren eta nongoak
- ☞ Azaldu elkarriketaren helburua zein den
- ☞ Galdetu non egiten zuten afaria
- ☞ Nor biltzen ziren
- ☞ Zein izaten zen menua
- ☞ Gauerdiko mezatara joaten ziren, nolakoa izaten zen meza hura
- ☞ Kantuan ibiltzen ote ziren
- ☞ Ba al zuten ohitura bitxiren bat
- ☞
- ☞

Dena den, ez mugatu elkarriketa puntu hauetara, utzi hitz egiten, aurreikusi ezin dituzun gauza asko kontatuko dizkizute-eta: (pasadizoak...). Entzun eta oharak hartu.

- Kontaiozue elkarri aiton-amonengandik jasotako informazioa. Erraz eta txukun kontatzeko, ondoko mapa semantikoa erabil dezakezue. Behar baduzue, erantsi atal gehiago.

- Irakur ezazu beheko testua eta gure aiton-amonen Gabon-gaueko menua ezagutuko duzu. Zertan dator bat guri kontatu digutenekin?

GABON-GAUEKO AFARIA

Gabon-gaua eta gau honetako afaria dira gure artean ohikune zaharrak gorde izan duen une markatua. Lehenengo eta behin, tradizioz, egun honetan afari berezia atondu izan da hegoaldeko Euskal Herriko herririk gehienetan. Iparraldean, bertako arazo historikoak eta soziologikoak direla eta, egun honetako ekintzek ez dute bereizgarri handirik. Afari berezia prestatu izan den tokietan, lehenago behintzat, zaindu egiten zen elizak eskatzen zuen bijilia. Horregatik, nekez agertzen zen gau horretako afarian haragia. Menurik hedatuena honako hau izan ohi zen: hasteko, aza-olioa (Nafarroan kardoak) eta oraintsuago azalorea, eta beharbada salda bereziren bat (zurruputuna). Jarraitzeko, bisigua edo makailoa. Postreak bai: konpotak (ardotan eginak askotan), intxaur-saltsa edo ahia. Sarri agertzen ziren egunotako beste fruituok ere: gaztainak, intxaurrak, hurrak, eta abar. Arrainaren orde, edo honekin batera, zabal ibili da ere etxe batzuetan gau horretan marraskiloak jateko ohitura (hauek ez zuten hausten bijilia). Dena den, aspaldion otorduok ugaritu egin dira eta okelekin zein era guztietako osagarri eta postrekin.

2

Eta zuenean nola egiten duzue Gabon-afaria? Asko aldatu al da gure aiton-amonen garaitik hona?

- Zuenean egiten den Gabon-afariaren berri eman behar duzu. Hobeto egingo duzu, ziur aski, arestian erabilitako mapa semantiko bera hartzen baduzu gidoitzat.

Oraingo honetan, *Gogoan izatekoa* filmeko pasarte labur bat ikusteko aukera izango duzu. Bertan, Annik senargaia lehenengo aldiz eramango du etxera sendikoei aurkezteko. Hala ere, etxera iritsi aurretik, familiakoak nolakoak diren banan-banan azalduko dio, afarian ahalik eta erosoan egon dadin eta hankarik sar ez dezan.

- Hemen dituzu Anniren familiako zenbait kideren izenak. Lehenengo ikusi-entzunaldian saia zaitez zein familia-harreman duen idazten izenaren ondoan.

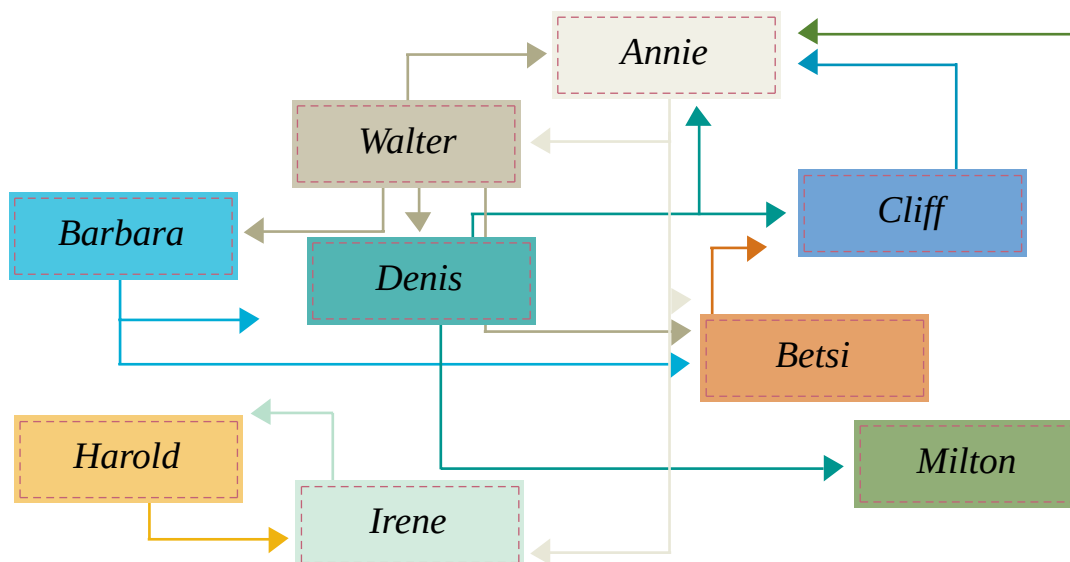

☛ Irene:.....
 ☛ Harold:.....
 ☛ Dennis:.....
 ☛ Betsi: .....

☛ Milton: .....
 ☛ Barbara: .....
 ☛ Cliff:.....

- Jar ezazu geizien gainean bideoeko pertsonen zer harreman-mota duten beren artean.

- Elkarrizketa bigarren aldiz entzungo duzu ea gezurrak atzematen dituzun.

IRENE

Aurpegi alai eta ederrekoa da

Beltzarana eta txikia

Anniren lehengusua

HAROLD

Anniren senarra

Idazkariarekin ospa egin zuena

Emazteak dibortzioarekin meatxatutakoan itzuli zen etxera

DENNIS

Anniren osaba

Jorges Hokinsengo unibertsitateko ikaslea

BETSI

Dennisen emaztea

Munduko emakumerik maitagarriena

MILTON

Anniren iloba

Ezin zaizkio aipatu ez hazienda ez espetxe-sistema federala

Europar egona

CLIFF

Anniren aitona

Tren elektrikoak ditu

Europar egona

BARBARA

Anniren ahizpa

Cliffen emaztea

Elkarrizketa honetan hainbat pertsonaia aurkeztu dizkigute. Nola, ordea? Pertsonaiaren izena erabiliz eta berari buruz zerbait esanez:

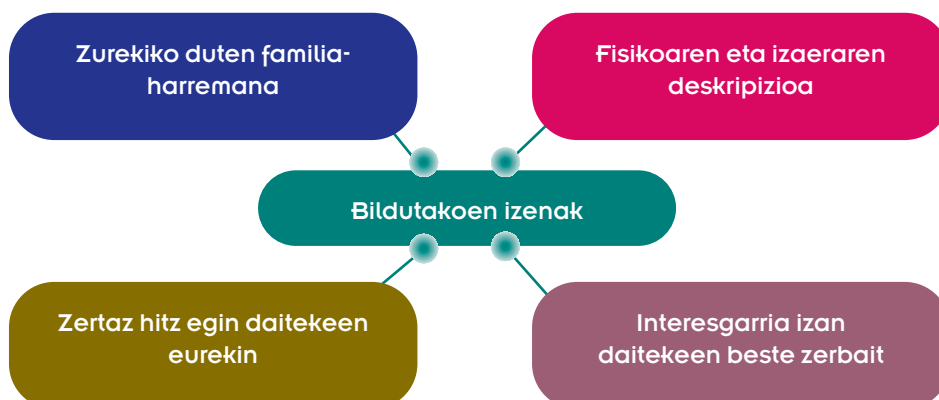
IZENA + (DA) + PERTSONAIARI BURUZKO ZERBAIT

- Azpimarra itzazu testuan "ZERBAIT" horiek.
- Pertsona horien berri hainbat modutan ematen dute. Idatz itzazu modu bakoitzaren ondoan, modu hori erabiltzen duten esaldiak:

1. Aposizioa:
2. Erlatibozko esaldia:
3. Superlatiboa:

3

- Komenta ezazue zeuen artean Gabon-gaueko afaria; batez ere, honako puntu hauek:

- Ikaskideak komentatu dizuna gogoratu behar duzu beheko koadroa bete ahal izateko. Idatzi izena eta familia-harremana bokadiloetan, eta gainerakoa lauki txikietan.

	Deskribapen fisikoa eta izaera	Zertaz hitz egin	

- Ikaskidearekin biduko zara berriro. Orain duzu garaia koadroa berarekin errepasatzeko eta hutsik gelditu zaizuna betetzeko. Hau guztia klasearen aurrean eta ozen egingo duzue.

ATAZA: OPARIAK

C 1: OLENTZERO JOAN ZAIGU

1

- Ezagutzen al duzu hor beheko argazki hori? Aukeratu irudi horri lotuko zenizkikeen hitzak (izenak eta izenondoak) eta taulan sailkatu.

- Pipa
- Txapela
- Jatuna
- Ardozalea
- Sagardozalea
- Zikina
- Liraina
- Basoa
- Gerrikoa
- Atorra
- Intsentsua
- Basamortua

- Dotorea
- Bizarduna
- Ikatza
- Gamelua
- Arlotea
- Jantzi dotorea
- Buru handia
- Umejalea
- Beltza
- Argala
- Urrea
- Mirra

SANTA CLAUS

Fisikoa	Izaera	Jantzia	Inguruko elementuak

- Irakur ezazu Santa Clausi buruzko testu hau, ea zuk idatzitako hitzetatik zein dauden hemen. Idatzi ez dituzunak taulako zerrendari erantsi.

SANTA CLAUSen jatorria Europan dago eta San Nikolasen benetako bizitzarekin ematen zaio hasiera. Ondoren, XVII. mendean, etorkin holandarrek *Sinterklass*-en tradizioa (horrela deitzen zioten) New Amsterdam-eko koloniarra (egun New York) eramane zuten.

Honen adierazgarri, Washington Irving idazleak *Sinterklass*-i buruz idatzi zuena *A History of New York* liburuan, 1809an argitaratutakoa. Bertan *Sinterklass* gizon txiki potolo bat da, Holandako jantzi tradizional batez jantzia, belaunerainoko galtza motzak eta hegal zabala duen kapela bat dituen soinean eta zaldiz bidaiazen duena San Nikolas bezperan, abenduaren 6an.

Baina, beste etorkin askok bezalaxe, Santa Clausek ere itxura berria eta bizimodu berria hartu zituen Ameriketako itsasertzean azaldu ostean.

Hortaz, Holandar-amerikar San Nick honek 1822an hartu zuen bere erabateko amerikar itxura, Clement Clarke Moore idazleak idatzitako poema batean. Moore-k honako xehetasun hauek eman zizkion Santa Clausi: elur-oreinen izenak, bere barrea, begietako keinua eta agur egiteko modua. Mooren Santa Claus *jolly old elf* bat da,

Eguberri-bezperan hegan egiten duena "zortzi orein nimiñok tiratutako trineo txiki-txiki batean".

Aurrerago, Thomas Nest-ek Santa Clausen irudia, berriz, moldatu zuen, *Harper's Weekly* aldizkariak eskatuta, eta irudi honek iraun zuen 1860tik 1880ra. Nastek Santa Clausi jantzi gorri bat jarri zion eta larruzko gerriko zabal beltz bat. Urtez urte xehetasun gehiago eranstean zizkion, gainera, Santa Clausen kondairaren bere bertsioari haur zintzo eta gaiztoen zerrendak, besteak beste.

1930ean berriz moldatu zuten Santa Clausen irudia, oraingoan Coca-Colaren aldizkarirako. Santa Claus gizakiagoa egin zuten, atsegina eta.... Noski, Coca-Colaren Santa Claus estu-estu lotua zegoen opari-emailearen irudiari, oraindik jarraitzen duen irudia.

Laburbilduz, Ipar Ameriketako poesia eta marrazkietan Santa Claus bizardunak jaka gorritz jantzia eta buruan kapelua darama, tontorrean bolatxo bat du, eta Eguberri-bezperan etorri ohi da Ipar-Burutik zortzi elur-oreinek tiratutako bere leran, eta tximinietatik behera jaitsiko da opariak uzteko.

- Zergatik hainbeste aldaketa? Erakargarri egiteko, noski. Bada, Santa Clausen irudia ikusita eta historian zehar izan dituen aldaketak irakurrita, saia zaitezte ondoko testua osatzen eta gaur egungo Santa Clausen deskribapena egiten.

SANTA CLAUS gizon txiki eta potolo bat da, Eguberri-bezperan.....
 ..... Bizarduna da .....
 .....

Jantzi ..... da bere ezaugarrietako bat, ...
 ..... batera. Horiezaz gainera, ...
 .....

Santa Clausek bidaia luzea egiten du Eguberrietan, ...
 ..... etortzen da.....
 ..... emateko.....
 ..... bakarrik ..... eta, ...
 .....

-
- A silhouette illustration of the Three Kings on camels, following the Star of Bethlehem across a desert landscape. The scene is set against a dark blue night sky with a bright, multi-pointed star. The kings and their camels are silhouetted against the lighter sky. A palm tree is visible on the left side of the frame.

Fisikoa	Izaera	Jantzia	Inguruko elementuak

- [illegible]

2

Ikusi dugun bezala, Santa Claus oso lotua dago kontsumoari. Baina ez dezagun geure burua engaina, besteak ere gero eta lotuagoak baitaude. Gainera, badirudi hiruren artean konpetentzia dagoela gaur egun. Hala ere, telebistan, filmetan, iragarkietan... gero eta pisu handiagoa hartzen ari da Santa Claus; izan ere, haurrentzat erakargarriena bera omen da. Horregatik, Santa Claus hartzen ari den indarra ikusita, han eta hemen entzuten dira besteen aldeko iritziak eta pertsonaia horiek erakargarriago egin beharra.

- Irakur itzazu, bestela, Olentzeroren gainean idatzitako artikulu bateko pasarte hauek:

Hasieran Olentzerok ez zien haurrei jostailurik ekartzen, betiko Errege Magoek edo Papa Noëlek ere, duela hiru belaunaldira arte behintzat, ezer ekartzen ez zuten bezala. Erregeen egunean opariak egiteko ohitura hori joan den mendearen bukaeran hasi zen hirietako jende aberatsen artean. Gure aiton-amonek, baserritarrak edo erdi mailako kaletarrak baldin baziren, ez zituzten erregalu tradizional horiek inoiz jaso, batzuek betikotzat jotzen dituzten arren, mende honetako kabalgatak edo Betlehemgo jaiotzetako figuratxoak bezala, azken hauek jartzea pertsona handikiek Italiatik XVI-XVII. mendeetan ekarritako ohitura izanik. Kontua da, ordea, opariak egiteko usadio honek jostailugintzari eta, oro har, merkatalgoari ere mesede eta etekin handiak ekarri dizkiela, eta jendearen erosteko ahalmena gora joan ahala, erabat hedatu dela.

(...)

Olentzerok, baina, erronka bat izan du, eta ez txikia: janzkera eta jendaurreko aurkezpenaren desafioa. Batzuek, tradizionallegi eta kontserbakor jokatzuz, hura betiko ikazkin arlote, lohi eta zarpail gisa aurkeztu nahi digute, Olentzero baserri giroko

figura etnografiko hutsa balitz bezala. Beste batzuek, ordea, sadismo nabarmenaz, are okerrago plazaratzen digute, mozkorti eta aurpegi izugarriarekin, horrela, haurrak erakarri ordez, haiek ikaratuz. (...) Hala eta guztiz ere, bestelako saioak ere egiten ari dira Olentzeroren itxura hirietako gaurko bizimodura egokitzeko. Horretara, pertsonaiaren solstizio eta Gabon-sinbolismoa gorderik ere, gure oraingo gizarteren premietara eratu nahi da, Papa Noël, Errege Magoen edo Santa Clausen arropa dotoreen aurrean lotsagarri ager ez dadin. Bide batez, askok ez badakite ere, azken honen jantzi zuri-gorri tradizionala duela ehun urte inguru asmatu zuen Coca-Cola etxeak, bere edariaren koloreen propaganda egiteko. Berriztatze horrek, mimetismoz, Papa Noël frantsesa eta Errusiako Elur Aitona eraldatu zituen, oraingo jantzi berrien azpian, lehenagoko izaera eta sinbolismoa gorde arren.

Gurera itzuliz, sinesgaitza da benetan zer nolako irudimen urria izan dugun euskaldunok, folklore jantziatarako hain tradizio eder eta koloretsua izanik, Olentzeroren janzkeraz hain arduragabe izateko. (...)

- Gu ere horretan saiatuko gara: Olentzero dotoreago eta komertzialago egiten. Beraz, egin itzazue Olentzeroren irudia hobetzeko proposamenak.
- Ezagutzen al duzu Olentzeroren abestia. Bada, entzun aurretik, zenbateraino ezagutzen duzun frogatu beharko diguzu. Hartu lehengo hitz-zerrenda (24 or.) eta idatzi ondoko koadroan zure ustez abestian azaltzen diren hitzak.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Kanta entzuten duzun bitartean, ea zure aukera zuzena den egiaztatuko duzu.

C 2: OPARI KUTTUNA

1

- Orain entzungo duzun elkarrizketan pertsona batek bere etxean opariak nola egiten diren kontatuko digu. Saia zaitetz datu hauek jasotzen:
1. Noiz egiten dituzte opariak Arantzaren etxean?
  2. Nori egiten diote oparia data horretan?
  3. Zein da opariak egiteko erabiltzen duten sistema?
  4. Nola neurtzen du Arantzak opari bat?
  5. Opariak egitea ala jasotzea gustatzen zaio Arantzari?
  6. Zein da berari inoiz egin dioten oparirik kuttunena?
- Opari bat egiteko edozein egun omen da egokia. Hala ere, urtean zehar hainbat data izaten dira opariak egiteko aproposak. Jarri biribil bat egun horiei ondoko egutegian.

2001

URTARRILA

Al	Ar	Az	Og	Or	Lr	Ig
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

OTSAILA

Al	Ar	Az	Og	Or	Lr	Ig
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28				

MARTXOA

Al	Ar	Az	Og	Or	Lr	Ig
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

APRILA

Al	Ar	Az	Og	Or	Lr	Ig
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

MAIATZA

Al	Ar	Az	Og	Or	Lr	Ig
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

EKAINA

Al	Ar	Az	Og	Or	Lr	Ig
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

UZTAILA

Al	Ar	Az	Og	Or	Lr	Ig
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

ABUZTUA

Al	Ar	Az	Og	Or	Lr	Ig
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

IRAILA

Al	Ar	Az	Og	Or	Lr	Ig
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

URRIA

Al	Ar	Az	Og	Or	Lr	Ig
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

AZAROA

Al	Ar	Az	Og	Or	Lr	Ig
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

ABENDUA

Al	Ar	Az	Og	Or	Lr	Ig
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

- Komenta itzazue labur-labur honako puntu hauek:
  - Zer gustatzen zaizu gehiago, opariak egitea ala jasotzea?
  - Nori egiten zaizkio opariak errazago, neskei ala mutilei?

2

- Beheko argazkietakoak opari egiteko gauzak dira. Esan ezazu horietako bakoitza noiz eta nori egingo zeniokkeen.

	Zer	Nori	Noiz
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			

- Imajina ezazu opari horiek zuri egin dizkizutela. Idatzi zein diren zure gustukoak, zein ez eta zergatik.

GUSTUKOAK	EZ GUSTUKOAK	ZERGATIK

- Jaso itzazu gainontzeko ikaskideen datuak ondoko koadroan:

IKASLEAREN IZENA	GUSTUKO OPARIAK

3

- Hor dituzu hiru pertsonaia ezagun eta hauei egindako hiru opari kuttunenak. Esango al zenuke argazkiei begiratuta zein opari norena den?

ESTITXU

RAMON

JASONE

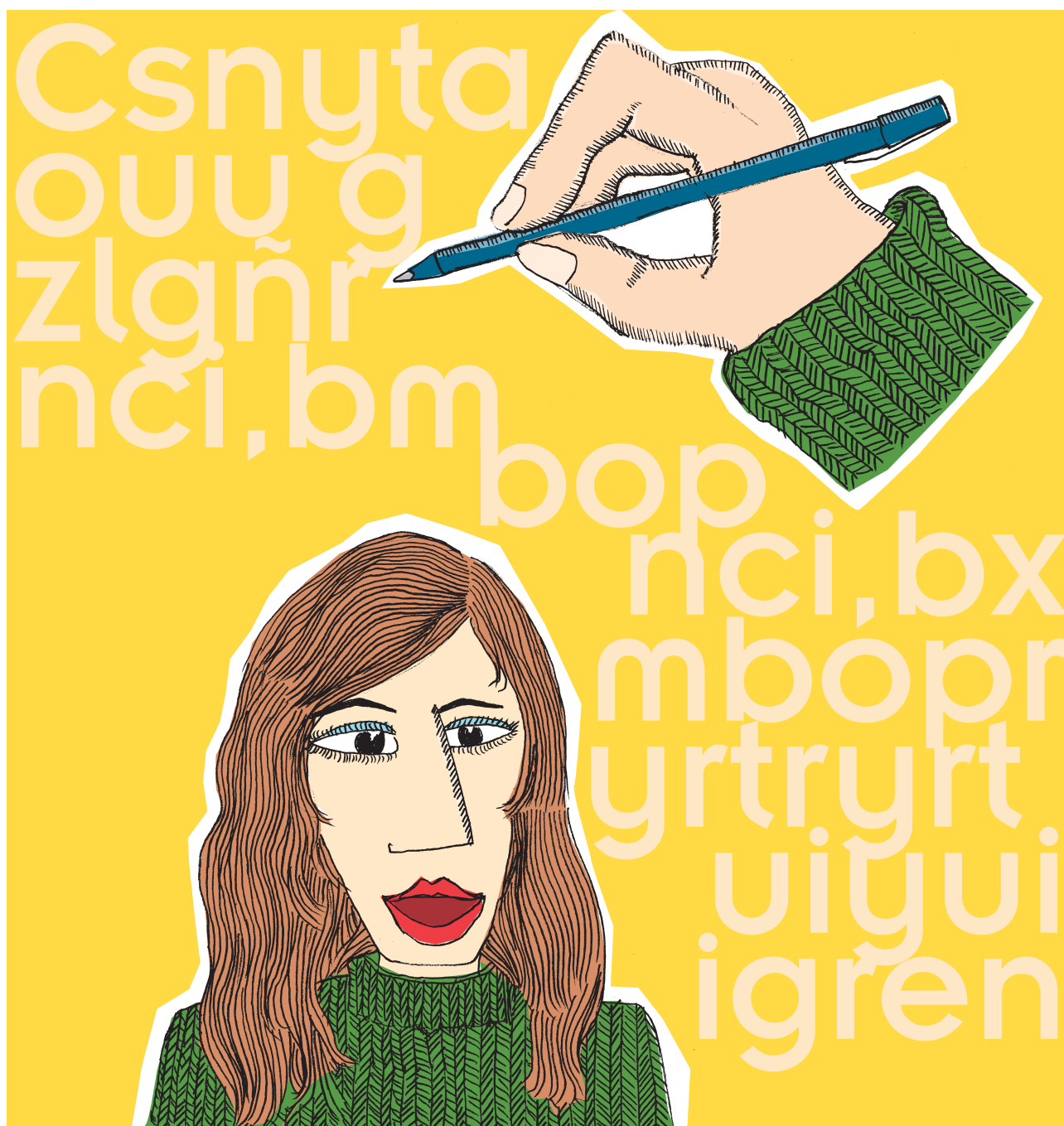
- Berriz entzungo duzu Ramon Agirre aktoreak esandakoa, baina, oraingo honetan, beste eginkizun batekin. Ahozko eta idatzizko testuek ez dituztela ezaugarri berak jakinda, markatu gurutze batekin ezaugarrien zerrendan ahozko testu horrek dituenak.

EZAUGARRIAK	ADIBIDEAK
1. Lokailu asko izaten dira	1.
2. Hitzak behin eta berriz errepikatzen dira.	2.
3. Forma gramatikalak agertzen dira	3.
4. Etenak egiten dira	4.
5. Akats gramatikalak sarritan egiten dira	5.
6. Hitz ponpoxoak erabiltzen dira	6.
7. Zenbait hitz isildu egiten dira	7.
8. Hizkuntza jasoa erabiltzen da	8.
9. Autozuzenketak egiten dira	9.

- Entzun hirugarren aldiz Ramonek esandakoa eta eman ezaugarri bakoitzeko adibide bat goiko koadroan.
- Irakasleak transkripzioa emango dizu, bertan dauden akats gramatikalak zuzen ditzazu.

AKATSA	ZUZENKETA

- Konturatu al zara zein alde dagoen ahozkotik idatzira? Bai, ezta? Ea orain ahozko testu txukuna sortzeko gai zaren, lehen egindako zuzenketak kontuan izanda eta irakasleak emandako transkripzioa aurrean hartuta.

4

- Har ezazu orain etxetik ekarritako opari kuttuna. Honen berri eman behar diezu ikaskideei, honako datu hauetaz baliatuz:

- opariaren deskribapena,
- nork egin zizun,
- noiz egin zizun,
- zergatik egin zizun, eta
- zergatik den zuretzat hain opari kuttuna.

- Ikaskideek beheko arrazoiak aipatzen dituzten bakoitzean, zuk gurutze bat ipini aldamenean.

OPARIAK NEURTZEKO ZERREDA	Gurutzeak
1. Pertsona egokiak egitea	1.
2. Garestia izatea	2.
3. Erabilgarria izatea	3.
4. Kalitatezkoa izatea	4.
5. Nahi edo behar genuen zerbait egitea	5.
6. Maitasunez eginga izatea	6.
7. Nahi bai, baina neuk erosiko ez nukeen zerbait izatea	7.
8. Oparia egin duenari ahalegin berezia eskatzea	8.

- Zein izan da gehien aipatu den puntua?

5

- Dagoeneko ezagutzen dituzue zeuen ikaskideei zer-nolako opariak gustatzen zaizkien, baita etxean Eguberrietan egiten dituzten opariak ere. Tira, bada, orain zeuek egin behar diozue oparia klaseko bati. Eginkizun hori errazteko, gogora dezagun ataza honen hasieran entzun dugun Arantza Artzaren sistema. Horretarako, bete itzazue honako hutsuneak:

- Familiako kide bakoitzak pertsona _____ egiten zion oparia.
- Nori egin, _____ bidez aukeratzen zen.
- Pertsona horrek ez/badaki nork egin dion oparia.
- Gehienez _____ pezeta gasta daitezke.

- Orain beheko puntuak eztabaidatu beharra daukazue, arautegi bakarra onartzekotan:

- ☞ Oparia erositakoa ala norberak egindakoa izango den.
- ☞ Erositakoa bada, zenbat diru gastatuko dugun.
- ☞ Nork nori egin oparia nola erabakiko dugun.
- ☞ Norberari oparia nork egin dion ez jakiteko, zein sistema erabiliko dugun oparia emateko egunean.
- ☞ Oparian izenik ezin izango dugu jarri. Orduan, zer jarriko dugu norentzat den jakin dadin?
- ☞ Zein egunetan egingo dugun oparia.
- ☞ Irakasleak jokoan parte hartuko duen ala ez.

- Tira, eguna iritsitakoan, oparia egitea besterik ez da falta.

ATAZA: SAREAN HARRAPATUTA

Orain arte ikusi dugu Eguberriak nola ospatzen ditugun Euskal Herrian. Eta hemendik kanpo nola ospatzen ote dira?

1

- Ziur zuetako bat baino gehiago izan dela beste herrialderen batean edo ezagutzen dituela Eguberrietako ohiturak atzerrian. Horrela bada, kontatu besteei.

- Internetera jo dugu gehiago jakin nahian eta begira zein web-orrirakin egin dugun topo.

- Lau herrialde hauetan klik egin eta bertako berri izan dugu. Noski, ingelesez zeuden eta zuretzako euskarara itzuli ditugu (ikus 3.3. eranskinean). Irakur ezazu irakasleak aginduko dizun testua eta bete beheko koadroan dagokizun zutabea.

	INDIA	GHANA	COSTA RICA	ERRUSIA
Elizkizunak				
Opariak				
Otorduak				
Apainketak				
Bestelako ohiturak				

- Irakurritakoa kontatzeari ekin baino lehen, kontuan izan behar duzu testuan badirela zenbait hitz edo ohitura zure ikaskideek ulertuko ez dituztenak, kultur horretakoa izan behar baita ulertzeko. Zuk ere ez zenituen ulertuko, testua idatzi duenak azaldu ez balizkizu. Beheko hitz hauetakoren bat edo batzuk izango dira zure testuan agertuko direnak. Bilatu testuan eta azpimarra itzazu ondoan dituzten azalpenak.

- Eskabetxea
- Baksheesh-a
- Tamala
- Ñame-orea

- Bhil folk
- Egutegi zaharrari jarraiki
- C Rodzhostvom kristovom
- Limoi bat eramaten dio etxeko nagusiari

2. Atazak

D

- Honez gero konturatuko zinen hitz edo ohitura horiek testu idatzirako pentsatuta daudela. Zuk, ordea, ahoz eman beharko dituzu azalpenak. Beraz, kontatzen hasi aurretik, pentsa ezazu nola azalduko dizkiezun taldekideei, erraz ulertzeko moduan.

.....	:	.....
.....	:	.....
.....	:	.....
.....	:	.....

- Eman ezazu irakurri berri duzun herrialdeko ohituren berri, bildutako informazioa erabiliz. Zure kontakizuna bukatu eta gero, besteenak entzungo dituzu. Une horretan lehengo koadroa (India, Ghana...) osatzen ahaleginduko zara.
- Azpimarratuta dituzuen azalpen guztiak lau sailetan bana daitezke. Saia zaitezte sail horiek zein diren antzematen eta idatzi esaldiak taulatxo honetan:

1

2

3

4

- Ondoren saiatu izenburu bat jartzen sail bakoitzari.

2

Orain zuen txanda da. Izan ere, web-gune horretan Euskal Herriko Eguberrien berri eman behar duzue, Euskal Herriko ohiturarik sustraituenak aipatuz. Komeni da denon artean ideiak biltzea, unitatean zehar landutako ohiturez gain, gehiago ager daitezen.

- Aipa itzazue Euskal Herriko Eguberrietako ohiturarik tipikoenak.
- Interneteko web-gunean ageri diren ohiturak modu honetan sailkatu dituzue: elizkizunak, opariak, otorduak, apainketak eta bestelako ohiturak. Hori al da, ordea, Euskal Herrikoak sailkatzeko modurik egokiena?
- Tira, orain idatzi egin behar duzue. Zenbat ataletan sailkatu duzuen, hainbeste taldetan bilduko zarete. Talde bakoitzak parrafo bat idatziko du, berari dagokion atalari buruz. Orain arte esandakoaz gainera beste zerbait bururatzen bazaizue, erantsi.
- Talde bakoitzak bere parrafoa aurkeztuko du, Euskal Herrikan kanpoko jende askorentzat ulergaitzak izan daitezkeen terminoak edo kontzeptuak argi eta garbi azalduz.
- Entzuten ari zaretenok, ordea, zera baloratu behar duzue: ea taldeak termino horiek Euskal Herrikan kanpo ulertzeko moduan azaldu dituen. Taldeak eman dituen argibideekin ados ez bazaude, egin itzazue zeuen proposamenak.
- Proposamenak eztabaidatu eta gero, egokienak aukeratu dituzue behin betiko bertsioan txertatzeko.

1. AUTOEBALUAZIO-ORRIA

■ Dakizunez, Gabonetan gorostia ipintzen dugu Euskal Herrian. "Gorostian gorosti eta Donostian Donosti" esaera zaharrak ere Gabonekin zerikusirik al du?

■ Gogoratzen al duzu *Elkar* izenordainaren erabilera? Euskaratu, bada, hurrengo esaldia:
Se conocieron, se sentaron uno al lado del otro, se besaron y se dijeron adiós.

.....
.....

■ Zein dira ahozko edo idatzizko testuen ezaugarriak? Esan egia ala gezurra diren honakoak:

	Egia	Gezurra
- Behin eta berriz errepikatzen dira hitzak mintzatzean.	☐	☐
- Idazten dugunean, autozuzenketak egiten ditugu.	☐	☐
- Hitz potoloak erabiltzen ditugu ahozko hizkuntzan.	☐	☐
- Ugariak izaten dira akats gramatikalak testu idatzietan.	☐	☐
- Esaldi luzeak eta konplexuak sortzen ditugu lagunekin hitz egiten dugunean.	☐	☐

■ Gabonetan opariak ematen dituzten pertsonaiak bat baino gehiago dira. Ea lotzen dituzun opari-
-emaleak eta lurraldeak:

Nikolaus	Holanda
Papa Noël	Estatu Batuak
Santa Claus	Ingalaterra
Sinterklass	Alemania
Father Christmas	Frantzia

■ Ohitura izan da Euskal Herrian egun jakinetan zerbait berezia jatea. Badakizu zer jan ohi den...

San Blas egunean?: _____

San Jose: _____

San Markos: _____

Santo Tomas: _____

San Sebastian: _____

San Martin: _____

■ Zure ikaskidea gertakizun bat kontatzen hasi zaizu modu honetan: "Gizon bat joaten da dendara eta saltzaileari esaten dio..." Zer esango zenioke ikaskideari?

■ Euskal Herriko zein herri, hiri edo probintziatara ez zinateke joango "s" eta "z" soinuak ahoskatzen ikastera?

2. EGUBERRIAK HAN ETA HEMEN (fitxak)

A ikaslearen fitxa

- Urtero bezala, berriz ere iritsi dira Eguberriak. Baina herri bakoitzak, erlijio bakoitzak bere ohiturak ditu. Ohitura batzuk, ordea, leku batean edo bestean, antzekoak izaten dira edo berdinak. Guk zenbait usadio eta bitxikeria aitatuko ditugu artikulu honetan. Horrela, gehiago jakingo dugu geure eta besteen ohiturei buruz.

Zuhaitza

Nola, bada, Gabonetan zuhaitzik gabe? Plastikozkoa edo benetakoa, baina zuhaitza. Eta zergatik zuhaitza? Alemaniarrak hasi ziren zuhaitza jartzen, eta geroztik ezin kendu.

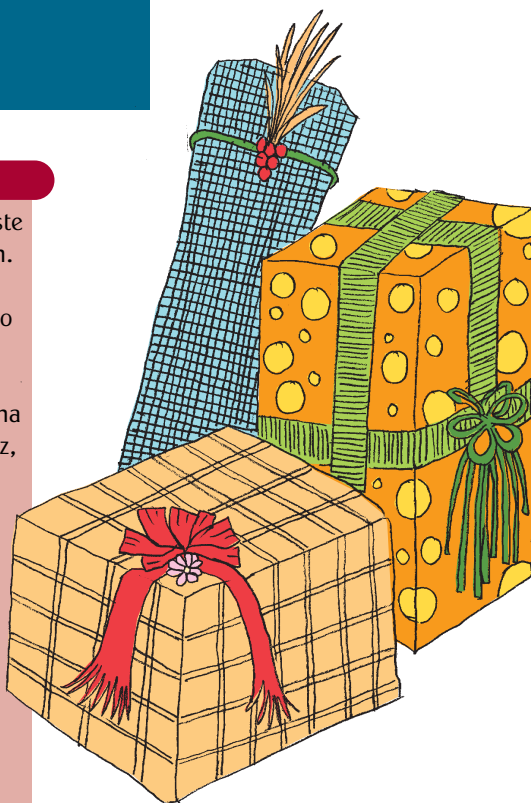
Elurraren azpian natura dagoela gogoratzeko, gorostia jartzen dugu, edo eukaliptoia edo mihura bere grimuekin. Ingalaterran etxeko ataburuan mihura-adartxoak jartzen dituzte, eta azpian bikoteak elkarri musuka hasten dira.

Opariak

Opariak egitea erromatarren garaiko ohitura dela uste da. Sabinotarrak erromatarrekin aritu ziren borrokan. Behin, urte baten hasieran, zuhaitz-adarrak opari egin zizkioten sabinotarren errege bati. Adarrak baso batean moztu zituzten, indarraren jainkosari, *Streniari*, eskainia zegoen basoan. Erregeak ohitura hori zabaldu egin zuen, eta opari horiek *Strenae* izena hartu zuten. Gero, adar eta berbena-erramuen ordez, pikuak egiten ziren erregali, edo datilak, edo eztiak. Maizterrek egiten zieten opari beren nagusiei. Batzuetan urrezko txanpon bat ere bai.

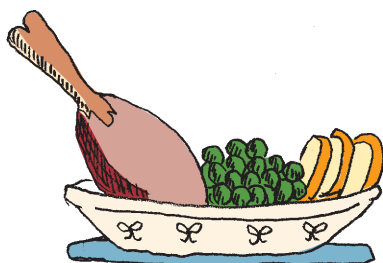
Eta opariak ere izaten dira. Guri Olentzero edo Erregeak etortzen zaizkigu; Italiako haurrei, ordea, *Befana*. Befana atso langile bat da, eta urtarilaren 5ean Jesusen bila hasten da. Haurrak dauden etxeetan bilatzen du Jesus eta, bide batez, opariak uzten ditu.

Eta zergatik dira Erregeak? Salmoetan esaten da Tarsis eta irltako erregeek erregaliak eramango zizkiotela Jesusi; zeren ebanjelioan ez baita esaten erregeak zirenik, magoak zirela baizik.

B ikaslearen fitxa

- Urtero bezala, berriz ere iritsi dira Eguberriak. Baina herri bakoitzak, erlijio bakoitzak bere ohiturak ditu. Ohitura batzuk, ordea, leku batean edo bestean, antzekoak izaten dira edo berdinak. Guk zenbait usadio eta bitxikeria aitatuko ditugu artikulu honetan. Horrela, gehiago jakingo dugu geure eta besteen ohiturei buruz.

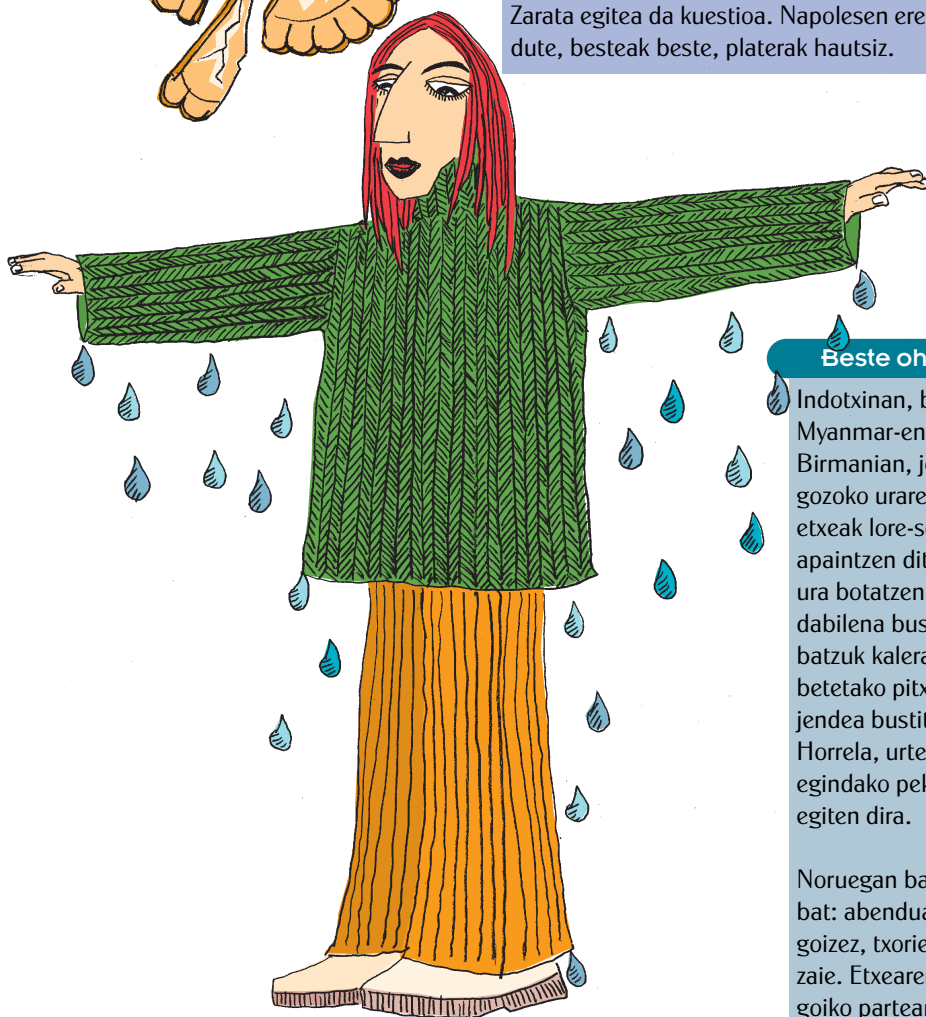
Otorduak

Zer janik izaten da Gabonetan. Galdetu bestela poloniarrei. Gabon-bezperan 12 platerkada jaten ditu bazkaldar bakoitzak: intxaur-pastela, patatarekin egindako entsalada eta abar. Zortea izateko, zenbaki bikoitia osatu behar dute mahaikideek. Mahaian aulki bat hutsik uzten dute. Ustezko bisitariari harrera ona egingo zaion seinale.

Arabiarrek, berriz, anaiartean egiten dute bazkaria. Bazkariak "biguna" izan behar du: arraina, fruta, gozokiak, esnekiak eta abar. Horrela, urtea ere "biguna" izango da, hau da, euritsua eta emankorra. Baina, haragia jaten badute, urte idorra izango dute.

Urtezahar-eguna

Urtezahar-egunean festa eta algara izaten da. Kontua espiritu gaiztoak izutzea da, urte berrian sar ez daitezen. Zarata egitea da kuestioa. Napolesen ere zarata ateratzen dute, besteak beste, platerak hautsiz.

Beste ohitura batzuk

Indotxinan, batez ere Myanmar-en, garai bateko Birmanian, jendea usain gozoko urarekin bustitzen da, etxeak lore-sorta handiz apaintzen dituzte, eta leihotik ura botatzen dute kalean dabilena bustitzeko. Beste batzuk kalera irteten dira urez betetako pitxarrekin eta jendea bustitzen dute. Horrela, urte guztian egindako pekatuak barkatu egiten dira.

Noruegan bada usadio polit bat: abenduaren 25ean, goizez, txoriei jatekoa ematen zaie. Etxearen aurrealdean, goiko partean, makila luze eta lodi bat jartzen da, eta puntan gari-ale batzuk.

C ikaslearen fitxa

- Urtero bezala, berriz ere iritsi dira Eguberriak. Baina herri bakoitzak, erlijio bakoitzak bere ohiturak ditu. Ohitura batzuk, ordea, leku batean edo bestean, antzekoak izaten dira edo berdinak. Guk zenbait usadio eta bitxikeria aitatuko ditugu artikuluko honetan. Horrela, gehiago jakingo dugu geure eta besteen ohiturei buruz.

Urtearen lehen eguna, apirilean

Garai bateko Egipton, urtea udazkeneko ekinozioan hasten zen. Erroman, berriz, Romuloren garaian, udaberriko ekinozioan. Frantzia ere izan dira gorabeherak. Errege merovingioen aldian, 482-751 urteetan, martxoaren 1ean hasten zen urtea. Beste sasoi batzuetan Pazko-egunak ematen zion hasiera urteari. Eta hau bai buruhaustea 1347an Pazko-eguna apirilaren 1a izan zen, eta hurrengo urtean, apirilaren 20a. Bi data hauen artean urte bete eta 19 egun daude. Azkenean, Carlos IX.ak 1563an, bando baten bidez, urte-hasiera urtarrilaren lehen egunera ekarri zuen.

Baina, noski, gero herriak onartu egin behar erabakia. Zer egin zuten leku batzuetan? Urtearen hasieran opariak egiten ziren. Opariak ere urtarrilaren batean egiten hasi ziren. Eta zer egin apirilean? Ba, txantxak eta trufak. Broma hauek *les poissons d'avril* dute izena. Dena den, ez dago garbi zergatik den *poissons*, arrainak alegia.

Txinan urte berriko festak, *Soon-Nin*-ek, hamar egun irauten du. Festa horren barruan txorien eguna izaten da, txakurrena, ardiena, txerriena eta abar. Txorien eguna bada, txoriak jatea hobe; txakurrena bada, txakurra eta abar. Festa honetan, hildakoen alde aldareak jartzen dira etxeetan.

Egun horietan zenbait kezka izaten dituzte txinarrek: Urteberri-egunean katuak miaoka ari badira, kontuz animalia basatiekin. Lehen bisita nagusi batena bada, urte ona izango da. Egun horretan ura pisatzen dute. Aurreko urtean baino gehiago pisatzen badu, beharbada uholdeak izango dira. Egun horretan zerbitzariei haserre egiten bazaie, urte osoan gauza bera egitea komeni da. Eta abar, eta abar.

Ajosa du izen arabiarren urteko lehen egunak. Gurea baino 12 egun geroago izaten da. Kalean daudenek elkar agurtzen dute, besoan muin ematen diete elkarri: "goratua izan bedi Jainkoa" esanez.

3. EGUBERRIAK ATZERRIAN (fitxak)

A FITXA

Errusiako benetako eguberriak

Misha-k kontatua

Errusian "benetako" Eguberrietan, munduko beste lekuetan bezalaxe, Jesusen jaiotza ospatzen da. Errusiako kristau ortodoxoentzat egun hau bereziki Saindua da.

Eguberrietako ospakizunak azaroan hasten dira, Eguberri aurreko garizuma (barauldia) hasten denean. Jendeak animalietatik eratorritako edozein janari jateari uzten dio, mariskoari izan ezik. Baita esnekiei ere, txokolateari eta guzti!

Ekialdeko beste ohiturak bezala, Errusiako Eguberriak Egutegi Zaharrari jarraiki ospatzen dira, hau da, urtarrilaren 7an ospatzen dugu Eguberri-eguna. Eliza katolikoarentzat egun hau abenduaren 25a da. Gabon-gauean, jendea elizara joaten da Eguberrietako mezatara eta ondoren etxera joaten da. Egun horretan ez da gauza askorik ospatzen. Oro har, mezatetik ohera joaten gara eta gero, goizean, jaiki eta zuzenean elizara Eguberri-eguneko Liturgiara.

Elizatik irten ondoren, jendea senideren baten etxera joan ohi da familia elkarrekin egon dadin. Hemen opariak elkar trukatu eta Eguberrietako bazkaria izaten dugu, Eguberrietako otordurik garrantzitsuenak. Egun osoan haurrak etxetik etxe ibiliko dira *THY NATIVITY* edo *Your Birth* abestia kantatzen. Gauza bera egingo du elizako koruak ere.

Errusiarrek ere, mendeabaldekoek bezala, Eguberrietako zuhaitzarekin apaintzen dute etxea eta, sarritan, pinu-hostoak jartzen dituzte sarrerako atean eta etxean.

Gainera, agur modura, *C Rodzhestvom Kristovom* esaten da, "Jesusen jaiotza" esan nahi duena.

Eguberriak lagun eta familiaren garaia da.

Eguberriak sei egunetan zehar ospatzen dira eta Eguberrietako zuhaitza, oro har, urtarrilaren amaieran kentzen da, Jesusen Bataioa jaiegunaren ondoren.

B FITXA

Eguberriak Costa Rican

Costa Rican Eguberriak ospatzeko gauza bat baino gehiago egiten da. Eguberrietako zuhaitzak apaindu egiten dira eta beren azpian jaiotza jartzen da. Opariak ere zuhaitzaren azpian jartzen dira, jaiotzaren ondoan. Tamaina guztietako jaiotzak erakusgai jarri ohi dira Costa Ricako etxeetan eta onenak aukeratzeko lehiaketak egin ohi dira.

Gabon-gauean, hamabietan, afaria egiten da familiarekin. Afariko menua honako jaki hauek osatzen dute: "tamalek" (enpanada antzekoak, artirinez egindakoak, bananondo edo arto-txokorraren ostoz bilduak eta lurrunetan edo labean egosiak), eskabetxea (azenario, piper, tipula, azalore eta ozpinetan dauden lekekin egindako saltsa), Eguberrietako opilak, ardoak, sagarrak eta mahatsak. Opariak ere gau honetan banatzen dira gertukoenen artean.

Familia gauerdiko mezatara joaten bada, berriz, (Oilarren meza), arestian aipatutako afaria mezatatik itzulitakoan egiten da.

Abenduaren 25eko arratsaldean, Eguberri-eguna, ahaideak biltzen gara kafea eta pastak hartzeko, eta opariak ematen dizkiogu elkarri.

Urtarrilaren 6an hiru erregeak etorri ondoren, auzoko familiarteko eta lagunak bildu egiten gara eta errosarioa esaten dugu ("rezo del niño"), ekarritako opariak eskertzeko eta urte berriari zoriona eskatzeko. Zenbait auzunetan, berriz, "posadak" ospatzen dira Eguberriak baino bederatzi egun lehenago gimnasioak eta ospitaleak bezalako lekuetan eta bertan Gabon-kantak abesten dira. San José hirian, berriz, Eguberrietan inauteriak ospatzen dira. Bertan desfileak egiten dira zaldi, zezen eta gurdiekin, eta gauean argien jaialdi bat ere egiten da.

Eskerrik asko Herediako Laurari, Costa Rica!

C FITXA

Eguberriak Indian

Bere herritarren nazioarteko eragina dela medio, Indian ospatuko dira, beharbada, munduko Eguberririk kosmopolitenak. Batzuk aipatzearren: Alemaniako Eguberrietako zuhaitza, Ameriketako apaingarriak, Ingalaterrako postalak, Frantziako ganbelak edo Greziako liburuak.

Jaiotzak eskarlata koloreko *poinsettia* zuhaitzak eta landare tropikalez apaindutako hondo baten aurrean jartzen dira. Haurrek, kolore biziko jantziekin eta atabal eta zinbaloz osatutako orkestraz lagunduta, taldean dantzatzen dute eta kolore alaiz margotutako makilak erabiltzen dituzte dantza tradizional horietan. Opariak ere banatzen dira, haurrei eta zerbitzarietatez ere. Oparitan ezin da *baksheesh*-a eman, txanponak alegia. Ordainean, Eguberri goizean, zerbitzariak limoi bat eramaten dio etxeko nagusiari, estimu handiaren ikur, eta bizitza luzea eta aberastasuna egiten dizkio opa.

Indiako kristauak ez dute elizkizun laburretan sinesten. Eguberri-eguneko elizkizunik nagusia gauerdian ospatzen da eta bi ordutik hirura irauten du. Bertan ehundaka eliztar eta haur pila bat izaten da, guztiak elkarrekin lurrean pilatuak.

Indiako iparraldean, *Bhil folk* izeneko tribu kristau batekoak, jatorriz bertakoak, Eguberrietan astebez gauero-gauero irteten dira gau osoan euren kantuak abesten, haientzat Gabon-kanten baliokideak.

Indiako hegoaldean, berriz, kristauak buztinezko lanpara txikiak betetzen dituzte olioaz eta bertan biribildutako kotoia jartzen dute metxa gisa. Ilunabar aldera, lanpara hauek piztu eta etxe txikien teilatu lauetako izkinetan eta kanpoko hormetan jartzen dituzte, etxeek argiarekin dir-dir egin dezaten. Horrela, kristau ez direnek ohitura honi buruz galdetzen dutenean, Eguberrietako istorioa kontatzeko aukera sortzen da.

D FITXA

Eguberriak Ghanan

Ghanan Eguberrietako ospakizunek zortzi egun irauten dute. Urtero, abenduaren 25ean, senitartekoek arropa berriak eta opariak ematen dizkiete haurrei. Goizean goizeko otordua *ñame*-orea izaten da, arrautza eta palmondo-olioarekin egina. Goiz guztian elizako kanpaiak jo eta jo aritzen dira eta horien artean bada kanpai-hots bat mezatarako ordua adierazten duena. Noski, bertan jendeak Jesusen jaiotzaren istorioa entzuten du eta gabon-kantak abesten ditu.

Eguberri-eguneko otordu nagusia afaria izaten da eta otorduko jaki nagusia hegaztia, baina ahuntza edo arkumea ere izan liteke. *ñamea* eta zopa ere, haragiarekin eta arrautzekin egindakoa, jaten dira. Jakiok jan ostean, haurren jaialdia hasten da.

Herri bakoitzean, adin desberdinetako haur-taldeak etxez etxe ibiltzen dira kantatzen. Etxe bakoitzaren aurrean ordura arte abestu gabeko kantu bat kantatzen dute. Kantuetako batzuk Eguberriei buruzkoak dira. Kantatu berri duten etxe horretako pertsonaren batek opariren bat ematen badie abestu ondoren, eskerrak emateko kantu bat abestuko dute. Haur taldeek zortzi egunez luzatuko dute etxez etxeko ibilaldia. Zenbaitetan, kantatu beharrean, haurrek eskuz egindako tronpetak joko dituzte.

ATAZA: GABONETAKO OHITURAK

1. HIZTEGIA

1

- Irakur itzazu zerrendako hitzak eta azpimarratu ezagunak.

Mihura, grimuak, gorostia, izeia, txirikordak, koloretako argiak, koloretako bolak, txokolatezko irudiak, kandela, artzaina, izarra, gameluak, Ama-birjina, Jesus haurtxoa, idia, astoa, estalpea, goroldioa, turroia, mazapana, ardotako sagarrak, mahatsa, indioilarra, txanpaina, kapoiak, errege-opila, gauerdiko meza, kanpaiak, Gabonetako loteria, opariak, parranda, kotiloia, kabalgata, Gabon-abestiak, Kanta eskean ibili, Olentzero, Erregeak

- Begira itzazu hitz horiek irakasleak emango dizun euskara-euskara hiztegieta. Ez dituzu azalpen guztiak hitzez hitz ulertu behar.
- Behin hitz guztien esanahia jakinda, zerrendako hitzak dagokien lekuan jarriko dituzu.

APAINKETA	JAIOTZA	JANARIAK	OHITURAK

! Oharra: Izan ezazu orri hau eskura, lagungarri izango baituzu ikastunitatean zehar. Gaiarekin zerikusia duen hitzen bat azaldu orduko apunta ezazu bertan.

2. ELKAR

Testuan azaldu zaizkigun bi esaldi aztertuz, **ELKAR** zer den jakingo duzu! Hauek dira bi esaldiak:

*Eta azpian bikoteak **elkarri** musuka hasten dira.*

*Kalean daudenek **elkar** ezagutzen dute, besoan muin ematen diote **elkarri**.*

- Pertsonak zer egiten duten esateko erabiltzen dugu **ELKAR** hitza. Esate baterako, adibide hauetan nor dira **ELKAR** horiek? Eta zer egiten dute?

*Eta azpian, bikoteak ① **elkarri** musuka hasten dira.*

*Kalean daudenek ② **elkar** ezagutzen dute, besoan muin ematen diote ③ **elkarri**.*

NOR DIRA?		ZER EGITEN DUTE?
1. _____	1. ELKARRI	1. _____
2. _____	2. ELKAR	2. _____
3. _____	3. ELKARRI	3. _____

- Baina ekintza hori **NORI** egiten diote. Horretarako, lehen adibideko bikoteari izenak jarriko dizkiegu: **MIREN** eta **XABIER**. Nork nori ematen dio musu?

Eta azpian Xabier eta Miren **elkarri** musuka hasten dira.

- Lehenengo ondorioa idazteko moduan gaude. Aukera ezazu eta azpimarratu erantzun zuzena ondorioen fitxako lehen puntuan.
- Eta nola jarri behar dugu aditza? Horretarako trikimailu bat erakutsiko dizuegu.

*Eta azpian bikoteak **elkarri** musuka hasten dira.*

*Kalean daudenek **elkar** ezagutzen dute, besoan muin ematen diote **elkarri**.*

- Begiratu goiko adibideei eta azpimarratu: zenbat pertsona da/dira **ELKAR** eta **ELKARRI**?

Pertsona bat

HURA

, BERAZ

Pertsona bat baino gehiago

HAIEK

- Jar ezazu, **HAIEK ELKAR** dagoen lekuan eta egin esaldian behar diren beste aldaketak:

- Kalean daudenek **ELKAR** ezagutzen dute.

- Kalean daudenek _____ ezagutzen dute.

4. Material osagarriak

A

- Nola jarri behar izan duzu aditza? Horrela al dago testuetan? Nola dago?
- Azpimarra ezazu bigarren ondorioa ondorioen fitxako bigarren puntuan.
- ELKAR eta ELKARRI, bi forma hauek azaltzen zaizkigu goiko bi esaldi horietan. Zergatik?
- Beraz, ondorioen fitxan azpimarratu benetako hirugarren ondorioa.
- Hau guztia ikusi ondoren, egin ezazu esaldi bana forma hauekin:

- ELKARREKIN _____
- ELKARRENTZAT _____
- ELKARREN _____
- ELKAR _____
- ELKARRI _____

ONDORIOEN FITXA

1. ELKAR erabiliko dugu testuan iadanik ezagutzen ditugun pertsonak...
  - A-k B-ri ETA B-k A-ri
  - BESTE PERTSONA BATI
  - BERE BURUARI egiten diotenaz hitz egiteko.
2. ELKAR jartzen dugunean aditza SINGULARREAN / PLURALEAN doa, hau da, ELKAR hitza HURA / HAIEK balitz bezala da.
3. ELKAR deklinatu egiten da: BAI/EZ

3. AHOSKERA

1

- Hemen dituzun hitzei kontsonanteak kendu dizkiegu. Osa itzazu hitzak dagozkien hizkiak jarrita.

Pi_tu	_andia	t_inar
bai_ik	gait_ak	pu_ka
_orregatik	o_pingarriak	emanki_una

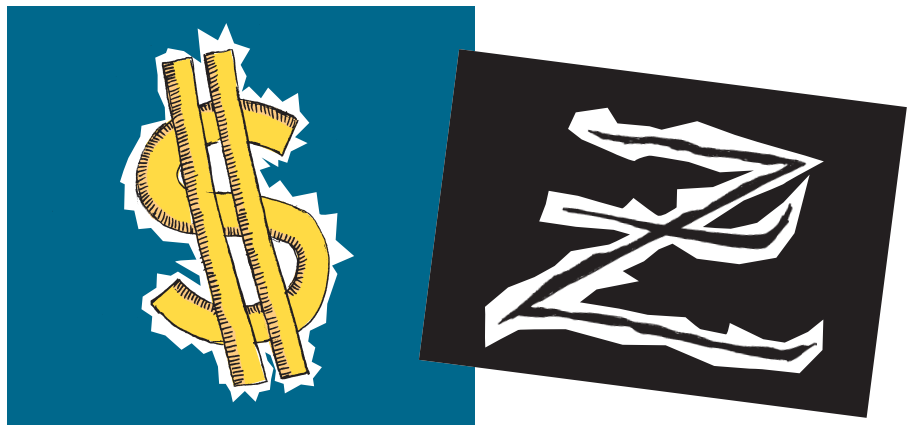
- Asko kostatu al zaizu? Esan zergatik jarri dituzun hizki horiek.
  - ☞ Bat jarri behar nuen eta ipintze aldera ipini dut, ea asmatzen nuen.
  - ☞ Batzuk banekien nola idatzi, hitz ezagunak ziren eta.
  - ☞ Belarriaren arabera egin dut.
  - ☞ Senaren arabera egin dut.
- Ikus ezazu berriro ere *Gabon-gaueko subila* bideo-zinta eta bete itzazu hutsuneak Jose Mari Satrustegiren hitzak entzun ahala.

GABON-GAUEKO SUBILA

Hemen dugun enbor hau nahiko t_ikia da gaurko egunean, baina garai batean zuhait_ o_oa, arbol o_oak, ekart_en zitu_ten e_bait_en hormarik eta _ukalderik gaur be_ala, bai_ik eta et_earen erdian i_aten_en_ua; eta gurdia balit_be_ala arra_taka ekart_en_uten idiekin enbor handia, _uak a_ko irauteko. A_kenaldi honetan, lurreko_uak de_agertzen joan direnean, egur txikiak _artzen _ai_kio _uari et_eko bakoit_aren i_enean, urte hartan _uerte ona i_an de_an eta gau_ak ongi atera daki_kion; eta nolabaiteko _u horrek _uen idar hori gu_tia pert_ona bakoit_aren gainera i_ur_edin eta, denbora berean, kanpoan dauden et_ekoak gogorat_eko. _u honek egun horretan, lehengo _ine_teen arabera, indar bere_ia du, _akratua da, eta et_e gu_tia babe_ten du bere indar bere_i horrekin. Horregatik, hauetako t_ingar pi_tu bat_uen gainetik, kearen gainetik, pa_ara_ten _iren et_eko abereak beren gait_ak _endatzeko eta urte hartako emanki_unak _egurtat_eko.

Baita ere, haur jaio berriei ematen, jan_ten_it_aien ikat_pu_ka bat gutunean edo kutunean, eta oihal batean inguraturik jan_ten_itzaion gerrian, hauraren babe_le, o_a_unarekin ha_teko. Baita ere, ikat_horietako _atiak gordet_en_iren_abaian eta ekait_ak_eto_elarik, pi_ten_itu_ten tximi_tak, o_pingarriak, ez jot_eko et_ea. Horrelako eta a_ko_gehiagoko, aipamenak egin daite_ke Gabonetan, gauerdiko edo Eguberriko _ubilak duen garai hartako _ine_teekin.

- Zuen herrian bereizten al dituzte "S" eta "Z" hizkiak?
- Zeinek ahoskatzen du ondo "S" hizkia? Eta zeinek "Z"?
- Zuen herriko hizkerak zein berezitasun ditu ahoskeraren aldetik?
- Irakur ezazu testua ozen eta graba ezazu audio-zintan, gero jatorrizkoarekin alderatzeko.

ATAZA: OPARIAK

4. URTEZAHAR-EGUNA

1

- Komenta itzazue honako galdera hauek.
  - Zenbat hizkuntza dakizkizu?
  - Gaztelaniaz gain, zein beste hizkuntza ikasi dituzu?
  - Zer moduz moldatzen zara ikasi dituzun beste hizkuntza horietan?
  - Ingeleseztik ba al dakizu?
  - Gai izango al zinateke ingeleseko testuak irakurri eta ulertzeko?
- Beheko testua irakurri behar duzu. Ingeleseztik dago idatzia, baina ez kezkatu ez duzu zertan dena ulerturik eta.

NEW YEAR'S EVE GALA CELEBRATION TO WELCOME THE NEW MILLENNIUM

December 31, 1999

Vancouver Trade & Convention Centre - Vancouver, BC

Doors and Bar open at 7:00 pm

Hors d'Oeuvres 7:30 pm

Elegant 5-Course Dinner 8:00 pm

Midnight Celebration

After Midnight Repast 1:00 am

Closure 2:00 am

Piano music is provided for your listening and dancing pleasure from 7:00 pm till 9:30 pm by Victor Weaver, a superb pianist of the Carmen Cavallero style, with his electronic rhythm accompaniment. Then Ron Rutherford and his 17 Piece "Preservation of Swing" Band and vocalists commence and play until 2:00 am. The Midnight Celebration includes a Champagne Toast, Auld Lang Syne, Top Hats, Tiara's, Noise Makers, and hundreds of descending balloons.

Everyone is welcome!

Dress: Semi Formal or Formal

Tickets \$220 Cdn./person (includes dinner gratuity and GST)

Presented by the

**ASSOCIATION FOR THE PRESERVATION OF SWING AND BIG
BAND MUSIC**

and supported by local radio station

AM-600 - THE BRIDGE

Reservations and information: (604) 732-1922 - ask for Nettie
or fax (250) 495-5226

- Ezer ulertu al duzu? Ea poliki-poliki ondorengo galderei erantzuteko gai zaren.
  - Zer iragartzen du testuak?
  - Noiz hasiko da? Noiz bukatuko da?
  - Zer egin daiteke bertan?
  - Nola joan behar da jantzita?
  - Zenbat balio du sarrerak?

Orain badakizu testu baten hariari jarraitzeko ez dagoela dena hitzez hitz ulertu beharrik

- Gure inguruan ere era askotako jaiak egin ohi dira Urtezahar-gauean. Egiten al da testuak dioenaren antzekorik? Non?

2

- Ikusi duzunez, Vancouver-eko jai horretara ezin da edonola joan jantzita. Hemen ere denok erabiltzen dugu arropa berezia noiz edo noiz. Aukeratu ondoko zerrendan noiz jantzten zaren dotoreago:

- ☐ Ezkontzetan
- ☐ Medikuarenera joateko
- ☐ Igande edo asteburuetan
- ☐ Bataioetan
- ☐ Mezatarako
- ☐ Lanerako

- Galdetu ikaskideei beste zein egoeratan erabiltzen duten normalean baino arropa hobea eta idatzi.

- Urtezahar-egunean Maria Cristina hoteleko kotiloira joango den emakumea apaindu eta jantzi behar duzue.

ILEA:

Motza
Luzea

OINETAKOAK:

Sandaliak
Botak
Zapatak
Takoidunak/gabeak

Barruko arropa

Makilajea

Fularrak
Bitxiak
Eskularruak
Kapela
Lurrina

JANTZIAK:

Soinekoa
Gona
Trajea

- Entzun irakasleak jarriko dizun zinta eta osa ezazu beheko koadroa.

JANTZIA	ORRAZKERA	MAKILAJEA	OINETAKOAK	BESTELAKO APAINGARRIAK

- Zuek jantzi duzuen emakumea ondo apaindu eta jantzita al dago apaintzaileak emandako aholkuen arabera?

4. Material osagarriak

- Emakumezko honekin joango den gizonezkoa jantzi eta apaindu behar duzuen orain.

Jantzia

Makilajea

Barruko arropa

Ilea

Oinetakoak

Bestelako
apaingarriak

! Oharra: Jantzien izenak birpatsatzea komeni bazaizu, hurrengo dagoen ariketa egin dezakezu.

JANTZIEN HIZTEGIA LANDUZ

Askotan ez dugu jakiten hitz berriak nola ikasi. Txukun-txukun apuntatu ohi ditugu kuadernoan ikusi bezain pronto, baina gero ez diegu arreta handirik jartzen. Orain, hitz berriak ikasteko teknika ezberdin batzuk ezagutzeko eta praktikan jartzeko aukera izango duzu.

- Begiratu ondoko orrialdeko irudiei. Bertan gizonezko eta emakumezkoen jantziak eta zenbait apaingarri daude. Ba al dakizu horiek guztiak nola esan euskaraz? Ez estutu, poliki poliki ikasiko dituzu eta.
  - ☞ Begiratu hitz-zerrendari. Erdaraz berdin edo antzera idazten diren hitzak azpimarratuko dituzu bi minututan.
  - ☞ Azpimarratu ezagutzen ez dituzun hitzak.
  - ☞ Irakasleari edo ikaskideei lagunduko diezu gizonezkoaren eta emakumezkoaren panpina jantzen, izenak esanez.
  - ☞ Oraindik ondo ikasi ez dituzun hiru hitz aukeratu esaldi bana egiteko.

1. Soinekoa	25. Plaiera
2. Gona	26. Txapina
3. Blusa	27. Sandalia
4. Kamisoia	28. Zapata
5. Txandala	29. Bota
6. Muki-zapia	30. Txapela
7. Bainu-jantzia	31. Betaurrekoak
8. Nikia	32. Gorbata
9. Mantalaurreakoa	33. Barruko elastikoa
10. Gona motza, azpiko gona	34. Gantzontziloak
11. Kapela	35. Makila
12. Belarritakoak	36. Galtzerdi motzak
13. Lepokoa	37. Aterkia
14. Bularretakoak	38. Kazadora
15. Gerrikoa	39. Txamarra, jaka
16. Eraztuna	40. Galtzak, prakak
17. Poltsa	41. Jertsea
18. Kulerok	42. Galtza motzak
19. Galtzerdi luzeak	43. Albornozo
20. Azpantarrak	44. Kaikua
21. Eskularruak	45. Alkandora, atorra
22. Bufanda	46. Pijama
23. Espartina, apreta, abarketa	47. Patrika, sakela
24. Abarka	

JANTZIAK

4. Material osagarriak

C

3

- Irakur ezazu *Gauak eta hiriak* liburutik ateratako pasarte laburra.

GAUAK ETA HIRIAK

"Denok irrikitan itxaroten genuen diskotekako ateraldiaren gaua heldu zen azkenean, eta azken berri ofizialen arabera Birtxiren bihotzak bi zati berdintsutan erdibiturik jarraitzen zuen. Ahal bezain ongi apaindu nintzen etxetik atera aurretik eta herriko plazan elkartu ginen Donostiako lizeo frantseseko ikasle guztiak batera, esku artean daukazu argazki hori egiteko. Eta diskotekarako bidean, supermerkatuan goiz hartako erosketetan erositako botila guzti-guztiak hustu genituen nahasketa eroenak burutuz. Martini trago bat, garagardo zangada batzuk, ginebra sorta bat, whisky tanta bat... Eta diskotekara sartu bezain laster koktel-lehergailu hura ongi astintzen hasi ginen pistaren erdian salbaien antzera mugituz, gure gorputzak koktelerak bailiran, inoiz ez bezalako mozkorra neraman, zoriontsu nintzen osoki, burmuinak anestesiapean, eta gaur egun ere, oraindik nire baitan darabilt galdera berbera, alegia, ea ez nuenez premonizio txar batek sortutako beldurraren eraginez utzi neure burua puntu horretaraino alkoholean itotzen. Baina horrek ez du ezer aldatzen."

- Orain, beheko koadroan *TESTUAK* zutabea betetzen ahaleginduko zara.

	TESTUAK	ZUK
Apainketa		
Edariak		
Nondik nora ibili		
Nola sentitu		

- Zure txanda da. Urtezahar-gauean egindakoaren berri eman beharko diguzu idatziz. Bete ezazu koadroko *ZUK* zutabea eta, ondoren, berreraiki goiko testua. Baina ez jarri testuan zein hiritan edo herritan izan zinen, besteek asmatu beharko dute eta!

ATAZA: SAREAN HARRAPATUTA

5. SANTO TOMASAK

1

- Ikusi irakasleak ipiniko dizun bideoa eta komentatu horrelako feriarik ezagutzen duzun.
- Feria horietako bat Santo Tomas egunean egiten dena da. Baina Santo Tomas feriak baditu, gaur egun, berezitasun batzuk. Komenta itzazue eta idatzi eskuineko zutabea.

SANTO TOMASEKO FERIA	
LEHEN	GAUR EGUN

- Hemen dituzu Txirritaren garaian Santo Tomas feriak zituen berezitasun batzuk, bertsotan kontatuta. Irakurri eta gero, jaso izazu goiko koadroan (*LEHEN* zutabea).

SANTO TOMASEKO FERIA	
Abenduaren hogeita bata, Santo Tomas eguna, Donostiako ziudadean jai zelebratzen deguna. Pobre eta aberats jende askori maiz akordatzen zaiguna, Azpeitian du beste santu bat bere antzeko laguna. Santo Tomasetan goazenean teatroa ikustera, ezin pasarik ibiltzen gara kale batetik bestera. Arratsaldeko festa bukatu gauean berriz oster, a, han jakiten da nolakoa dan lege zaharreko euskera.	Egun horretan pentsatzen bada Donostiara joatea, kuidado gabe etorri lasai zabalik dago atea. Goizean plaza kuso da gauza ederrez betea, falta duena serbitutzeko badago borondatea. Toki horretan bezinkontentu ez naiz batetan egondu, baina gaueko funtzio hori akabatzen da berandu. Bakoitzak bere andregaiari etxera ondo lagundu, zer esanikan ez da guretzat hori egingo bagendu.

- Ba al dago alderik lehendik gaur egunera? Zein?

- Gaur egun, festa eta jai-eguntzat dugu Santo Tomas eguna, Gabonetako jaien atari. Baina horrela izan al da beti? Nolatan sortu zen feria hau? Hori jakin nahi baduzu, irakurri ondorengo artikulua laburra.

Santo Tomas eguna errenta-eguna da, maizterrek egun horretan ordaindu ohi baitzioten nagusiari urteko errenta.

Familia osoa goiz-goizetik baserritik jaitsi eta, azokan salerosketak egin ondoren, nagusi jaunaren etxera joaten ziren bazkaltzera, beti ere presentia emanez (normalean kapoi pare bat). Oso nagusi nagusia bazen hiru, lau edo bost familia ere bilduko ziren mahai beraren inguruan. Jose Duesok dioenez, ohiko menua honako hau zen: zopa, eltzekoa, gisatua, bixigua, gazta eta gaztainak; ardoa, kafea eta pattarrak lagunduta.

Bazkalondoan, errenta ordaindu eta alde egiteko ordua iristen zenean, etxekoandreak opari bana ematen zien emakume baserritarrei... libra bat txokolate eta bakailu puska bat. Ondoko argazkia 1920. urtean ateratakoa da, Konstituzio plazako azokan. Ohiko atorra eta guzti aurre-aurrean ditugunak baserritar peto-petoak dira, ez daude eta mozzorrotuta. Batek eskuan du baserrian behar eta azokan aurkitu duen zerra.

2

- Irakasleak jarriko dizun film-pasartea ikusi behar duzu orain. Akziozko filma bada ere, ez erreparatu akzioari, inguruan ikusten duzunari baizik. Gero, erantzun galdera hauei:
  - Non gertatu da akzioa?
  - Zer ikusi duzu bertan?
- Komenta itzazue horrelako merkataritza-guneen eta ferien arteko antzekotasunak eta desberdintasunak eta jaso. Esate baterako:

ANTZEKOTASUNAK	DESBERDINTASUNAK
Biak dira azalera handiko merkataritza guneak	Ferian baserritarrek zuzenean salzen dituzte beren produktuak

- Komenta itzazue antzekotasunak eta desberdintasunak denon artean.
- Eta zuk non egiten dituzu erosketak?
  - Herrian astero egin ohi den azokan
  - Merkataritza-gune handietan
  - Denda txikietan
  - Aldizkarien bidez

HADE

Helduen Alfabetatze eta Berreuskalduntzerako Erakundea

Erakunde Autonomiaduna
Organismo autónomo del

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

Hernaniko Udala

ISBN 84-86968-24-0

9 788486 968243